

Gimtas krastas

LT&R Vokiet.
Pakultūrinė
90000000

KULTORINIŲ RYŠIŲ SU UZSIENIO LIETUVIAIS KOMITETO LAIKRAŠTIS

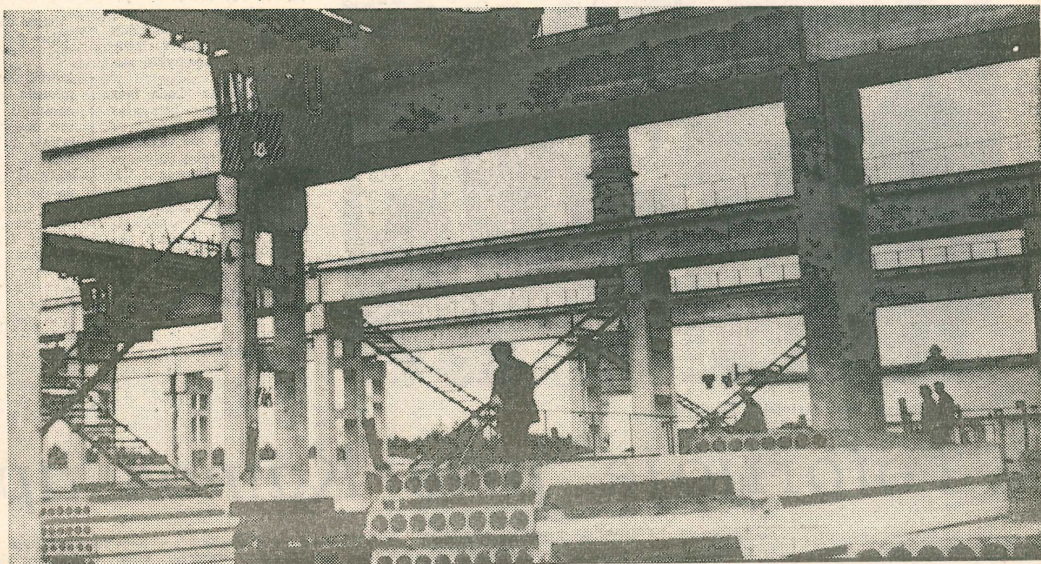
Nr. 45 (249)

Vilnius, 1971 m. lapkričio 4 d.

Kasdienybė ir šventės...

Kasdienybėje — įtemptame darbe, kūryboje — gimsta ta pakili nuotaika, kuri ženklina mūsų sielas ir veidus Gegužės ir Spalio švenčių eisenose.

Statybininkai — taikiausios profesijos žmonės: stato namus, gamyklas, miestus. Gali jie pasigirti ne tik darbu — ir Vilniuje, ir Klaipėdoje, ir Panevėžyje statybininkų meno saviveiklos kolektyvai suteikia žmonėms daug džiaugsmingų valandų.

Kaip jau buvo rašyta, neseniai Tarybų Lietuvos viešėjo plačiai žinomas mokslininkas, Paryžiaus l'École pratique des hautes études bendrosios semantikos profesorius, Italijos Semiotikos instituto direktorius Algirdas Julius Greimas.

Profesorius 1934 m. yra baigęs Marijampolės gimnaziją, studijavęs teisę Kauno universitete. Vėliau Prancūzijoje, Grenoblio universitete, studijavo prancūzų kalbą ir literatūrą. Baigęs studijas, dirbo Šiaulių gimnazijoje, o antrojo pasaulinio karo metais vėl atsikūrė Prancūzijoje. 1949 m. Sorbonos universitete apgynė daktaro disertaciją, po to bemaž dešimtmetį dėstė prancūzų kalbą Egipte, Aleksandrijos universitete, kelerius metus dirbo Turkijoje, Ankaros ir Stambulo universitetuose. 1962 m. grįžo į Prancūziją, dėstė Puaťje universitete, dar po trejeto metų persikėlė į Paryžių.

Pasaulinio garso A. J. Greimas susilaukė, dirbdamas semantikos ir semiotikos srityse. Pirmasis pasaulyje šio mokslo darbas kapitalinis A. J. Greimo veikalas „Sémanique structurale“ (1966) yra išverstas į vokiečių, portugalų, ispanų, italų, danų ir kitas kalbas. Plačiai žinomi ir kiti jo darbai — „Pratiques et Langages gestuels“ (1967), „Dictionnaire de l'ancien français“ (1968), „Du sens“ (1970)... Siemėtinė profesoriaus viešnagė tėvų žemėje — pirmoji tiesioginė jo pažintis su pokarinę Lietuvą.

Spausdiname „Gimtojo krašto“ bendradarbio Viliaus Baltrėno pokalbį su profesorium ALGIRDU JULIUM GREIMU.

— Gerbiama profesorių matome bene pirmą kartą besilankanti Tarybų Lietuvoje. Iš spaudos ir ne tik iš spaudos pažįstate Jus kaip kultūrinio bendradarbiavimo šalininką. Norėtu me iš Jūsų išgirsti, kokie motyvai, atmetus žinoma, savaimė aiškius turistinius, skatina palaikyti bendravimą su tėvų žeme idėjų ir ką, pavyzdžiui, šiuo konkrečiu atveju duoda tos idėjos realizavimas Jums, kaip intelekto žmogui?

— Reikėtų pabrėžti du dalykus. Esu atvažiavęs — Vilniaus universiteto kvietimas kaip Paryžiaus universiteto profesorius — Prancūzijos ir Tarybų Sąjungos kultūrinį mainų plotmėje. Vilniaus universitete yra žymus skaičius mano specialybės žmonių, mus riša bendri moksliniai interesai. Čia aš radau didelį susidomėjimą moksliniais problemomis, kurios mums yra bendros. Tuo atžvilgiu, manau, mano kelionė prisidėjo prie Vilniaus ir Paryžiaus universitetų kultūrinio bendradarbiavimo.

Iš kitos pusės, man, kaip lietuviui, labai artimos visos kultūrinės lietuvių tautos problemos. Buvo proga susitikti su visa eile kultūrininkų, mokslininkų ir susidaryti palyginti platų vaizdą apie savitą, turtingą lietuvišką kultūrinį gyvenimą.

— Kaip tenka ne viena proga įsitikinti, Jūs esate plačiai susipažinęs su šiaurinėmis mūsų lituanistikos, ypač kalbotyra. Viešnagė neabejotinai pagilina tą pažintį, paryškina svarbiausias mūsų mokslininkų veiklos kryptis, reikšmingiausius darbus. Tur būt, visa tai ne kartą yra tekę apmąstyti istoriniame mūsų tautos kultūros fone.

Tuo labiau, kad, tiesiogiai bendraudamas, susiduriate su nauja mokslininkų karta ir — gal būt, sutiksite — su nauja mūsų mokslo pakopa...

— Teko susidurti su dviem kartų mokslininkais. Domėjaisi daugiausia lituanistikos ir man artimos romanistikos problemomis. Aplankiau universiteto lituanistikos ir romanistikos katedras, pabuvojau Mokslių akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institute. Susipažinau su archyvais, darbo galimybėmis ir projektais. Labai apsidžiaugiau lituanistikos mokslininkų nuveiktais palyginti dideliais moksliniais darbais. Tiek lietuvių kalbos, tiek lietuvių tautosakos srityje yra atlikti dideli medžiagos rinkimo, grupavimo ir išleidimo darbai. Suo atžvilgiu vidutinioji mokslininkų karta atliko labai svarbų darbą ir žymų vaidmenį. Bet šalia jų teko susitikti ir su jaunosios mokslininkų kartos atstovais, kurie gali naudotis jau atliktu moksliniu darbu, domisi naujaisiomis moderniosiomis problemomis ir metodologija ir kurie, visiškai neabejoju, atliks, kai greitai ateis jų eilė, svarbų darbą, nešdami savo mokslinį įnašą į bendrą lietuvišką kultūrą. Mane sužavėjo šių jaunų mokslininkų entuziazmas ir žinios.

— Įdomu būtų išgirsti Jūsų, gerbiama profesoriau, nuomonę, ko reikėtų laukti iš naujos mūsų mokslininkų kartos, kas jos ateities kelyje būtų svarbiausia.

— Vienas pagrindinių uždavinių jauniems lituanistikams būtų pagilinti lietuvių kalbos, tos kalbos istorijos ir ypač tautosakos analizavimas. Ne tik Prancūzijos, bet ir viso pasaulio

PROFESORIŲ ŽAVI DARBŲ RIMTUMAS

mokslininkai laukia, kada lietuviškiems lobiai bus kuo plačiausiai prieinami tarptautiniu mastu. Lietuvių kalba ir lietuvių tautos mitologija yra nepaprastai turtinga ir bus svarbus įnašas palyginamajai indoeuropiečių kalbotyrai ir palyginamajai mitologijai atjauninti. Lietuvių kalbos ir mitologijos vieta tame moksle numatyta ir laukia mokslinio jaunimo darbų.

O kad jaunieji Lietuvos mokslininkai pateisins į juos dedamas viltis — šituo aš esu įsitikinęs. Man labai didelį įspūdį padarė lietuvių tautos atžalyno sutapimas su Vilniumi, įsijungimas į lietuvišką tradiciją, meilė Vilniaus miestui, jo pastatams, istorijai. Tai yra garantija, kad lietuvių kultūros istorija ir ateityje bus puoselėjama ne tik su širdim, bet ir su protu ir su žiniomis. Teko pamatyti istisų miesto dalių restauracijos darbus. Mane sužavėjo tų darbų rimtumas ir kruopštumas. Tai geriausiai liudija, kad tuo užsiima kvalifikuoti specialistai, ir tai yra man labai malonus reiškinys. Ypač esu susižavėjęs Vilniaus universitetu, norėčiau pabrėžti — susižavėjęs giliai ir visapusiškai.

— Tai, ką trumpame ir, deja, turistiškai skubotame pokalbyje vienu ar kitu aspektu užkludėme, tur būt, tik papildė gausius ir įvairius įspūdžius, kuriuos Jums sukaupte ši viešnagė, didesnės ir mažesnės kelionės, naujos pažintys, susitikimai. Kaip visa tai rezumuotumėte, svečio akimis žvelgdamas į Lietuvos nūdieną?

— Išbuvęs savaitę, labai mažą ką galiu objektyvaus pasakyti. Tai yra tik pirmieji įspūdžiai. Iš viso turiu pa-

stebėti, kaip aš iš laikraščių, pasakojimų buvau įsivaizdavęs Lietuvą, ypač Vilnių, taip maždaug ir suradau. Žinoma, leidžiantis į detales, galima būtų viena pagirti, kita pakritikuoti, bet nemanau, kad tie mano pasakymai po septynių dienų viešnagės galėtų būti ko nors verti... O bendras įspūdis — lietuvių tauta darbšti, pajėgi, kūrybinga, ir tai geriausias garantijos ateičiai.

— Pabaigai prašytume nors keletą žodžių apie tą mokslo sritį, kurioje Jūs varote giliai vagą ir kuri, kaip tikriausiai spėjote įsitikinti, ir pas mus susilaukia atgarsio.

— Mokslas, kuriuo aš domiuosi, vadinasi semiotika, būtent — reikšmių mokslas, bandymas pažinti žmogų ir pasaulį, kiek tas pasaulis žmogui reiškia. Tikiu, šis mokslas atneš naudos žmonijai, nes jis bando duoti metodologinius pagrindus bendrajam žmogaus mokslui kurti. Esu įsitikinęs, kad šalia gamtos mokslų, kurie žmogų padarė pasaulio viešpačiu, ne mažesnę vietą užims tie mokslai, kurie padės racionaliai, prasmingai organizuoti žmonių visuomenės gyvenimą. Semiotika yra jaunas mokslas, labai gyvas ir smarkiais tempais plintantis, ir man labai malonu konstatuoti didelį Lietuvos mokslininkų susidomėjimą juo.

Užbaigdamas norėčiau padėkoti Vilniaus universiteto rektoriui profesorui Jonui Kubiliui už malonų priėmimą, už suteiktą galimybę per minimamą laiką pamatyti maksimumą. Nuširdus ačiū visiems universiteto ir Mokslių akademijos darbuotojams. Jų dėka aš išvykstu su gerais ir teigiamais įspūdžiais.

IEŠKOMI ARTIMIEJI, PAŽISTAMI

IPOLITO NAURAGIO,
kilusio iš Kėdainių raj., Krakių, prieš

antrąjį pasaulinį karą išvykusio į JAV, ieško giminaitį. Pranešti: Lietuvos TSR, Kaunas 233009, Onuško g. 32—4 Juozui Replevičiui

MARTYNO LINKEVIČIAUS,
TEOFILĖS KAVALIAUSKAITĖS-
ABROMAITIENĖS,

arba jų vaikų, kilusių iš buv. Lazdijų apskr., Verstaminų km., prieš pirmąjį

pasaulinį karą išvykusių į JAV, ieško giminės. Pranešti: Lietuvos TSR, Alytaus raj., Verebiejų apyl., Ostempo km.

Algirdui Kavaliauskui

FELIKSO LAURAIČIO,

(arba jo vaikų Edvardo, Felikso, Stasės), gimusio buv. Raseinių apskr., Šiluvos valsč., Šunkepių km., prieš pir-

mąjį pasaulinį karą išvykusio į Chicago, ieško sesuo. Pranešti: Lietuvos TSR, Raseinių raj., Paluknio km.

Zuzanai Lauraitytei-Grišinienei

BIRUTĖS ir MATILDOS DOVIDAIČIŲ,

gyvenusių JAV, Pitsburge, ieško pusbroliu. Pranešti: Lietuvos TSR, Kauno raj., Sargėnai, S. Nėries g. 11

Bolesloviui Dovidui

„GIMTAJAM KRASTUI“ IS JAV Apie Čikagos lietuvius

Nė viename JAV mieste nėra tiek daug lietuvių, kaip Čikagoje. Čia išeina ne keli lietuviški laikraščiai, yra visokių lietuviškų organizacijų, įvairių biznio įstaigų, lietuviški bankai. Čikagoje yra ir galvė, pavadinama Lituanica.

Lietuviai čia pasiskirstę ideologinėmis srovėmis. Tų srovių sugyvenimas nepavykdingas. Kiekviena jų perša savo politinius įsitikinimus, kovoją už savo idealus.

Iš senosios kartos lietuvių, atvykusių Amerikon dar prieš pirmąjį pasaulinį karą, stipliausiai laikosi pažangieji. Jie leidžia plačiai žinoma dienraštį „Vilnį“, turi didelius kultūrinio centro namus — „Mildą“, du saviveiklinių chorų, visą eilę literatūros draugijos ir Darbininkų susivienijimo kuopų, tris aktyviai veikiančias moterų organizacijas, eksmainerių draugiską klubą bei šiaip sąsivietos ir politinių rėtelių, kurių prietakių yra Vinko Kapsuko klubas.

Kita stipri srovė — tai pokario metais atbėgę iš Lietuvos vadiniai dipukai. Jie savo organizacijas, laikraščius, kultūrinę ir politinę veiklą riboja su tuo senųjų lietuvių. Beveik nieko bendra neturi ir su senosios imigracijos atžagareiviais. Ši srovė bendrą kalbą suranda tik antikomunistinių išpuolių atvejais.

Senosios imigracijos atžagareiviai — bažnytiniai parapijony, grigaitiniai socialdemokratai ir šiaip susitelkęs į organizacijas bei Amerikos Lietuvį susivienijimo kuopas — baigia gyventi savo dienas. Jeigu pokario metais nebūtų atbėgę iš Lietuvos nacionalistai, tai šiandien iš jų būtų negučiai ir ragučiai. Dabar gi nacionalistai dipukai su senosios imigracijos lietuvių atžagareiviais liūdnais sudaro bendrą antikomunistinį frontą, nukreiptą prieš Tarybų Lietuvą. Ši fronta ir pažangiuosius lietuvių skiria neparąžengiamą priešingybės sieną. Vieni pas kitus neina, vieni su kitais kovoją nenumaldomą ideologinę kovą.

Nacionalistai su atžagareiviais per savo spaudą ir organizacijas lieja karčiausią neapykanos tulžį prieš savo gimtinę Lietuvą, prieš jos žmones, pasirinkusius socialistinio gyvenimo kelią. Tarybų Lietuvoje jiems nėra nieko gera. „Nemato“ jie jokių Lietuvos žmonių laimėjimų, gyvenimo gerėjimo. Jie fetoato tik skiedras prie didžiulio socialistinio gyvenimo rūmo Lietuvoje statybos. Dėl prarastų dvary, fabriky bei turėtų buržuazijos valdymo metais valdžioje šių ir poiningų vietų jie niekaip negali dovanoti tarybinei santvarkai.

Pažangieji lietuviai duoda atkirtį nacionalistų šmeižtams, nukreiptiems prieš Tarybų Lietuvą, jos liaudį. Visomis išgalėmis jie gina savo gimtinės garbę, jos politinę vėliavą, pasirinktąjį socialistinį kelią. Be pasigalėjimo demaskuoja nacisťinius nusikaltėlius ir jų bendrininkus reakcinius nacionalistus. Džiaugiasi kiekvienu Lietuvoje pasistatytu fabriku, nauju miestų kvartalu, metal po metų didėjančiais kolūkiniais derliais, išaugusia nacionaline kultūra.

Kova arši. Vienų ir kitų laikraščiai spausdina poleminius straipsnius, pasisakoma įvairiuose susibūrimuose ir t. t. Nacionalistai, netekę kantrybės, savo laiku net buvo pradėję daužyti pažangiųjų lietuvių įstaigų langus, ruošti pažangiųjų parengimams pikelus.

Tačiau nieko iš to neišėjo. Teisybė laimi. Teisingos žinios apie Tarybų Lietuvos žmonių gyvenimą ir jų laimėjimus vis daugiau pradėjo užkariauti ne tik senosios kartos atžagareivių, bet žmones iš pačių nacionalistų tarpo. Lietuvos „laisvinimas“ baigia nusivyrati nuo koto, kyla sąjūdis už kultūrinį bendravimą su Lietuva. Tautiečiai istisomis grupėmis pradėjo vykti į tėvų žemę paviešėti. Antikomunistinis frontas vis labiau braska.

Ar ilgai reakcinių nacionalistų gretų aktyvumas laikysis, sunku pasakyti. Tačiau visi ženkiai rodo, kad vis daugiau žmonių nusisuka nuo jų. Ypač tai pasakytina apie jaunimą. Ne Lietuvoje gimę nacionalistai valkai, jeigu ir nevisiškai blaiviai žiūri į savo tėvų žemę, tai vis jau ne per antikomunistinius akinius.

Pažangiuosius lietuvius tai džiugina. Jie, dar labiau suglaudę gretas, kelia savo idėjų vėliavą ir iš širdies vis balsiau ir balsiau sveikina savo brolius ir seses Lietuvoje.

Taigi Čikagos lietuvių visuomeninis gyvenimas verda, kunkuliuoja, reikalauja klostosi pažangos ir sveiko proto nau-

Čikago,
JAV

S. J. JOKUBKA